

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

PUHDASTA VETTÄ, TURVALLISUUTTA JA HYVINVOINTIA

Vesitalousstrategia 2030

MAA- JA METSÄTALOUSHALLITUKSEN JULKAISUJA 2022:1

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2022:1

Vesitalousstrategia 2030

Puhdasta vettä, turvallisuutta ja hyvinvointia

Maa- ja metsätalousministeriö, Helsinki 2022

Julkaisujen jakelu

Distribution av publikationer

**Valtioneuvoston
julkaisuarkisto Valto**

Publikations-
arkivet Valto

julkaisut.valtioneuvosto.fi

Julkaisumyynti

Beställningar av publikationer

**Valtioneuvoston
verkkokirjakauppa**

Statsrådets
nätbokhandel

vnjulkaisumyynti.fi

Maa- ja metsätalousministeriö

CC BY-NC-ND 4.0

ISBN pdf: 978-952-366-391-6

ISSN pdf: 1797-397X

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2022

Vesitalousstrategia 2030

Puhdasta vettä, turvallisuutta ja hyvinvointia

Maa- ja metsätalousministeriön julkaisuja 2022:1**Julkaisija** Maa- ja metsätalousministeriö**Yhteisötekijä** Maa- ja metsätalousministeriö**Kieli** Suomi**Sivumäärä** 19

Tiivistelmä

Vesitalousstrategia 2030 on maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitaloustehtävien toiminnan ja talouden sekä tulosoajauksen lähtökohta. Strategia esittelee lyhyesti keskeiset toimintaympäristön muutostekijät sekä vision: puhdasta vettä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Tätä visiota pyritään päämäärien, toiminta-ajatuksen ja toimintatapojen avulla toteuttamaan. Strategia listaa neljä päämäärää: 1. Vesien käytön, hyvän tilan ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteet sovitetaan yhteen valuma- ja vesistöalueilla, 2. Yhteiskunta sopeutuu muuttuviin ilmasto- ja vesioloihin, ja vesitalouden keinoin edistetään ilmastonmuutoksen hillintää, 3. Vesitalouspalvelut luovat hyvinvointia ja monipuolista taloudellista toimintaa ja 4. Suomi edistää kestävää ja vesiturvallista maailmaa. Jokaista päämäärää tukemaan on esitetty viisi tarkempaa toimintalinjaa.

Asiasanat vesitalous, strategiat, vesihallinto, vesi

ISBN PDF 978-952-366-391-6**ISSN PDF** 1797-397X**Julkaisun osoite** <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-391-6>

Strategi för vattenhushållning 2030

Jord- och skogsbruksministeriets publikationer 2022:1**Utgivare** Jord- och skogsbruksministeriet**Utarbetad av** Jord- och skogsbruksministeriet**Språk** Finska**Sidantal**19

Referat

Strategin för vattenhushållning 2030 utgör utgångspunkten för verksamheten och ekonomin samt resultatstyrningen när det gäller uppgifter i anslutning till vattenhushållningen inom jord- och skogsbruksministeriets ansvarsområde. Strategin innehåller en kort presentation av de centrala faktorerna för förändring i verksamhetsmiljön samt en vision: rent vatten, säkerhet och välfärd. Strävan är att förverkliga visionen med hjälp av olika mål, en verksamhetsidé och olika verksamhetssätt. Strategin innehåller fyra mål: 1. Målen för vattenanvändningen, god status och naturens mångfald samordnas i avrinningsområden och olika vattendrag. 2. Samhället anpassar sig till förändrade klimat- och vattenförhållanden, och bekämpningen av klimatförändringen främjas genom olika metoder inom vattenhushållning. 3. Tjänsterna inom vattenhushållning skapar välfärd och mångsidig ekonomisk verksamhet och 4. Finland främjar en hållbar värld med en tryggad vattenförsörjning. För att stödja varje mål har det föreslagits fem prioriteringar som är mera detaljerade.

Nyckelord vattenhushållning, strategier, vattenförvaltning, vatten**ISBN PDF** 978-952-366-391-6**ISSN PDF**

1797-397X

URN-adress <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-391-6>

Water Resources Management Strategy 2030

Publications of the Ministry of Agriculture and Forestry 2022:1**Publisher** Ministry of Agriculture and Forestry**Group author** Ministry of Agriculture and Forestry**Language** Finnish**Pages** 19

Abstract

The Water Resources Management Strategy 2030 lays the foundation for the operations, finances and performance guidance of water resources management tasks in the administrative branch of the Ministry of Agriculture and Forestry. The strategy presents a brief description of the factors of change in the operating environment and the vision: clean water, security and wellbeing. Objectives, a mission and operating models are presented to fulfil this vision. The four objectives listed in the strategy are: 1. The objectives of water use, a good status and biodiversity are reconciled with each other in catchments and river basins, 2. Society adapts to changing climate and water conditions and climate change mitigation is promoted through water management, 3. Water resources management services create wellbeing and diverse economic activities and 4. Finland promotes a sustainable and water-secure world. Five more detailed policy approaches have been proposed to support each objective.

Keywords water resources management, strategies, water administration, water

ISBN PDF 978-952-366-391-6**ISSN PDF** 1797-397X

URN address <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-391-6>

Sisältö

	Esipuhe	7
1	Käsitteitä	9
2	Toimintaympäristön muutostekijät ja niiden vaikutus vesitalouteen	12
3	Visio: Puhdasta vettä, turvallisuutta ja hyvinvointia	14
4	Päämäärät	16
5	Vesitalousstrategia ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet	19

ESIPUHE

Vesitalousstrategia ohjaa maa- ja metsätalousministeriön toimialan vesitaloustehtävien hoitoa. Strategia toimii ministeriön hallinnonalan tulohajautuksen, toiminnan ja talouden suunnittelun lähtökohtana. Strategia palvelee hallinnon toiminnan ja yhteistyön kautta laajasti yhteiskuntaa ja ihmisiä. Strategia on valmisteltu yhteistyössä hallinnonalan kanssa ja valmistelussa on huomioitu sidosryhmien lausunnot ja kommentit.

Vesitaloudella tarkoitamme vesivaroja ja veden kiertokulkua sekä ennen kaikkea vesivarojen kestävästä käytöstä ja hoitoa. Vesivarojen kestävä käyttö ja hoito pitää sisällään tavoitteen, että uusiutuvia vesivaroja hyödynnetään vedenkiertokulun mahdollistaman uusiutumisen puitteissa, muut vedenkäyttäjät ja ympäristö huomioon ottaen sekä niiden tavoitteet yhteensovittaen.

Vesitalouspalvelut ovat yhteiskuntamme toiminnan, turvallisuuden ja huoltovarmuuden sekä hyvinvoinnin kannalta elintärkeitä toimintoja. Ne tuotetaan yhteistyössä valtion, kuntien, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Vesihuoltolaitokset tuottavat talousveden kansalaisille ja elinkeinoille sekä hoitavat jäteveden puhdistuksen ympäristöä kuormittamatta. Vesistöjen säännöstelyllä, padoilla ja tulvasuojeluhankkeilla sekä muilla vesienhallinnan toimenpiteillä hallitaan tulva- ja kuivuusriskejä, luodaan edellytyksiä elinkeinotoiminnalle kuten maa- ja metsätaloudelle, vesivoimalle, teollisuudelle ja vesiliikenteelle sekä edistetään vesistöjen virkistyskäyttöä. Nämä vesitalouspalvelut mahdollistava pitkäikäinen infrastruktuuri tarvitsee jatkuvaa ylläpitoa ja uudistamista.

Vesitalouden hankkeita on toteutettu vuosisatoja, aina kulloistenkin yhteiskunnan tarpeiden ja arvostusten sekä ajan haasteiden mukaisesti. Yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset heijastuvat vesitalouspalveluiden tarpeisiin ja ilmastonmuutos vaikuttaa veden kiertoön. Digitalisaatio ja uudet teknologiat sekä toimintamallit mahdollistavat vesitalouden ja palveluiden uudistumisen. Vesitaloudella on merkittävä rooli ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, sillä suuri osa ilmastonmuutoksen vaikutuksista yhteiskuntaan välittyy vesivarojen kautta, sekä kasvava rooli ilmastonmuutoksen hillinnässä. Vesi ei nouda hallinnonalojen tai valtioiden välisiä rajoja. Siten vesivarojen kestävä käyttö ja hoito on meidän kaikkien yhteinen tavoite. Suomessa on osaamista tämän tavoitteen saavuttamiseksi omissa ja rajavesistöissämme sekä maailmanlaajuisesti.

Maa- ja metsätalousministeriön visio 2030 on: Vastuullinen bio- ja kiertotalous on maamme kilpailukyvyn ja hyvinvoinnin perusta. Vesitalousstrategia kuvaa, miten toimeenpanemme visiota vesitalouden keinoin ja mitä YK:n kestävän kehityksen tavoitteita edistämme vesitaloudessa. Toimintaympäristömme on jatkuvassa ja kiihtyvässä muutoksessa, jonka vuoksi toimimme ennakoiden ja yhteistyössä muiden yhteiskunnan toimijoiden ja valtioiden kanssa. Visionamme on tuottaa *puhdasta vettä, turvallisuutta ja hyvinvointia* yhteiskunnalle nyt ja tulevaisuudessa.

Maaliskuu 2022

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä

Kansliapäällikkö Jaana Husu-Kallio

1 Käsitteitä

Kuva: Unto Tapio

Vesitalous ja MMM:n toimialan vesitaloustehtävät

Vesitalous, eli vesivarat sekä niiden käyttö ja hoito. MMM:n toimialan vesitaloustehtävät ovat vesihuolto, vesistöjen säännöstely, tulva- ja kuivuusriskien hallinta, maankuivatus ja kastelu, patoturvallisuus, vesistörakenteiden ylläpito, valtion velvoitteet vesilain mukaisen luvan haltijana sekä muu vesivarojen käyttö ja hoito mukaan lukien rajavesistöasiat

Vesitaloushallinto

Vesitaloustehtäviä hoitava hallinto maa- ja metsätalousministeriössä, ELY-keskuksissa ja Suomen ympäristökeskuksessa

Vesitalouspalvelut

Vesitaloussektorin tuottamat aineelliset ja aineettomat hyödyt ihmisille, yhteiskunnalle ja ympäristölle

Tulva- ja kuivuusriskien hallinta

Tietopalvelut, ennakointi, suojautuminen ja torjunta poikkeuksellisen veden määrän tai niukkuuden aiheuttamien haittojen vähentämiseksi sisä-, meri-, pohja- ja kaupunkivesissä

Vesihuolto

Veden johtaminen, käsittely ja toimittaminen talousvetenä käytettäväksi sekä jäteveden poisjohtaminen ja käsittely

Maa- ja metsätalouden vesienhallinta

Veden kiertokulkuun vaikuttavat toimenpiteet maa- ja metsätalouskäytössä olevilla alueilla, mm. ojitus ja kastelu

Vesiturvallisuus

Kykyä taata kestävä pääsy riittävään määrään hyväksyttävän laatuista vettä elinkeinoille, ihmisten hyvinvoinnille ja kehitykselle, ehkäistä vesien saastumista ja veteen liittyviä katastrofeja sekä suojella ekosysteemejä.

Patoturvallisuus

Vesistö-, kaivos- ja jätepatojen onnettomuuksien ja häiriötilanteiden estäminen padon suunnittelun, rakentamisen, käytön ja purkamisen aikana

Vesirakentaminen

Vesistössä tapahtuva rakentamistoiminta vesistön käytön, kunnostuksen ja/tai suojelun edistämiseksi

Vesistöjen säännöstely

Järvien, jokien ja patoaltaiden vedenkorkeuksien ja virtaamien säätely pato- tai vesivoimalaitosrakenteiden avulla

Vesistövisio

Vesistön eri käyttömuotoja, kunnostusta ja suojelua edustavien sidosryhmätahojen yhteinen tahtotila vesistön tulevaisuudesta

Vesitalous numeroina

n. 1100 vesihuoltolaitosta

n. 300 vesistöjen säännöstelyhanketta

n. 450 patoturvallisuuslain mukaan luokiteltua patoa

Tuhansia tulvasuojelu- ja muita vesistörakenteita

Maa- ja metsätalouden vesienhallintaa n. 2 milj. peltohehtaarilla ja n. 5,7 milj. metsähehtaarilla

n. 380 vesialan yritystä, vesiliiketoiminnan arvo n. 4,6 mrd.€

viite: vesi.fi ja suomen vesifoorumi ry

Vesitalous säädöksinä

Vesilaki (587/2011)

Vesihuoltolaki (119/2001)

Laki tulvariskien hallinnasta (620/2010)

Patoturvallisuuslaki (494/2009)

Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004)

Rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä (91/2010)

Rajavesistösopimus Suomen ja Venäjän välillä (26/1965)

viite: finlex.fi, tärkeimmät vesitalouteen liittyvät säädökset

2 Toimintaympäristön muutostekijät ja niiden vaikutus vesitalouteen

Muutostekijöiksi on koostettu vesitaloussektorin kannalta keskeisimmät muutostekijät [maa- ja metsätalousministeriön strategiasta](#), [julkisen hallinnon strategiasta](#), valmisteilla olevasta valtioneuvoston tulevaisuusselonteosta sekä strategian valmistelun yhteydessä tärkeimmiksi tunnistetuista muutostekijöistä.

Kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuus ja huoltovarmuuden merkityksen kasvu

Riskien hallinta vesitaloudessa korostuu ilmastonmuutoksen ja kansainvälisen toimintaympäristön haasteiden myötä. Huoltovarmuuden ja omavaraisuuden merkityksen kasvu korostaa veden, ruoan ja energian keskinäisriippuvuuksia. Vesihuollon järjestämisen ja turvaamisen merkitys kasvaa väestörakenteen muutoksessa ja muuttoliikkeissä.

Kuva: Elias af Hällström

Luonnonvarojen käytön kestävyys

Vesivarojen käytön kokonaiskestävyyden varmistaminen korostuvat käyttötärpeiden sekä odotusten ja arvostusten muuttuessa. Veden säästön ja uudelleenkäytön sekä luonnonvarojen vastuullisen ja älykkään käytön merkitys kasvaa maailmanlaajuisessa kilpailussa luonnonvaroista. Kansainvälinen ja EU-yhteistyö korostuvat vesitaloustehtävien hoidossa.

Ilmastomuutos ja luonnon monimuotoisuus

Ilmastomuutokseen sopeutuminen ja hillintä korostuvat vesivarojen hallinnassa. Muutokset veden kiertämisessä vaikuttavat myös vesien tilaan. Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja luontopohjaisten ratkaisujen merkitys vesitaloudessa lisääntyy.

Digitalisaatio ja teknologinen murros

Digitalisaatio ja uudet teknologiat mahdollistavat vesitaloustehtävien hoidon tehokkuuden ja vaikuttavuuden parantamisen. Innovaatiot luovat myös uutta liiketoimintaa.

Talouden murros ja hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus

Vesitaloustehtävien hoito ja riittävä sekä ajantasainen osaaminen on varmistettava keskitämällä tehtäviä vesistöaluekokonaisuuksittain ja valtakunnallisesti sekä varmistamalla riittävä ja jatkuva kouluttautuminen.

3 Visio: Puhdasta vettä, turvallisuutta ja hyvinvointia

Vesitalousstrategian visio on: Puhdasta vettä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Visiota ja sen toimeenpanoa täydentävät toiminta-ajatus ja toimintatapa.

Kuva: Maa- ja metsätalousministeriön kuva-arkisto

Toiminta-ajatus

- Huolehdimme, että puhdasta vettä riittää ihmisten, yhteiskunnan ja luonnon tarpeisiin.
- Varmistamme vesitalouden riskien hallinnan sekä vesitalousrakenteiden ja –palveluiden turvallisuuden ja toimintavarmuuden.
- Luomme sosiaalista ja ekologista hyvinvointia sekä edellytyksiä elinkeinoille ja liiketoiminnalle.

Toimintatapa

- Toimimme vastuullisesti, vaikuttavasti ja ennakoiden yhteistyössä paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti sekä julkisen että yksityisen sektorin ja järjestökentän kanssa.
- Kehitämme vesialan osaamista ja toimintaa jatkuvasti vastaamaan muuttuviin tarpeisiin ja mahdollisuuksiin. Kasvatamme yleistä tietoisuutta vesivarojen kestävästä käytöstä.

4 Päämäärät

Vesitalousstrategian vision toteuttamiseksi on määritetty neljä päämäärää ja niitä täsmen-
tävät toimintalinjat. Päämäärät ja toimintalinjat ohjaavat vesitaloustehtävien hoitoa maa-
ja metsätalousministeriön toimialalla.

Kuva: Lauri Ahopelto

1. Vesien käytön, hyvän tilan ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteet sovite-
taan yhteen valuma- ja vesistöalueilla.
2. Yhteiskunta sopeutuu muuttuviin ilmasto- ja vesioloihin, ja vesitalouden kei-
noin edistetään ilmastomuutoksen hillintää.
3. Vesitalouspalvelut luovat hyvinvointia ja monipuolista taloudellista toimintaa.
4. Suomi edistää kestävää ja vesiturvallista maailmaa.

Päämäärä 1. Vesien käytön, hyvän tilan ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteet sovitetaan yhteen valuma- ja vesistöalueilla

1. Vesivarojen kestävä käyttö, tulva- ja kuivuusriskien hallinta, vesistöjen kunnostus ja vesienhoito sekä luonnon monimuotoisuuden turvaaminen yhteen sovitetaan eri intressit huomioiden vesitaloustehtävien toimeenpanossa kuten vesistövisioissa.
2. Maa- ja metsätalouden vesienhallinta toteutetaan edistään kestävää tuotantoa, tulva- ja kuivuusriskien hallintaa, vesienhoitoa ja luonnon monimuotoisuutta valuma-alueet huomioiden.
3. Vesirakentamisessa ja vesistöjen kunnostuksessa hyödynnetään luonnonmukaisia ratkaisuja ottaen huomioon vesien käytön tarpeet, ympäristövirtaama ja veden laatu, vaelluskalojen kulku sekä elinympäristöt.
4. Vesihuollon riskit tunnistetaan ja hallitaan raakavesilähteestä jätevesien vaikutuksiin saakka.
5. Pinta- ja pohjavesien kestävä käyttö perustuu kattavaan ja ajantasaiseen tietoon ja valuma- ja vesistöalueittaiseen tarkasteluun.

Päämäärä 2. Yhteiskunta sopeutuu muuttuviin ilmasto- ja vesioloihin, ja vesitalouden keinoin edistetään ilmastonmuutoksen hillintää

1. Tulvista ja kuivuudesta terveydelle, turvallisuudelle, vedenhankinnalle, taloudelle ja ympäristölle aiheutuvat sekä patoturvallisuuden riskit hallitaan ja otetaan huomioon maankäytön suunnittelussa ja rakentamisessa.
2. Tulva- ja kuivuusriskit ennakoidaan, niihin varaudutaan ja toiminta sovitaan yhteen vesistöalueittain sekä säännöstellyissä, että luonnontilaisissa vesistöissä.
3. Vesihuoltoa kehitetään hiilineutraaliksi ja toimintavarmaksi muuttuvassa ilmastossa.
4. Maa- ja metsätalouden vesienhallinnassa sopeudutaan muuttuviin vesiolosuhteisiin sekä edistetään hiilensidontaa.
5. Uusiutuvaa energiaa ja säätövoimaa tuotetaan kokonaisvaikutukset huomioon ottaen kestävästi ja vaelluskalojen luonnollisen elinkierron mahdollistaen.

Päämäärä 3. Vesitalouspalvelut luovat hyvinvointia ja monipuolista taloudellista toimintaa

1. Yhteiskunnan toiminnan ja huoltovarmuuden kannalta tärkeät vesitalousra-kenteet ja –palvelut ovat turvallisia ja toimintavarmoja.
2. Vesitalouden tiedon tuotanto, tiedonhallinta ja tiedolla johtaminen on kyber-turvallista ja mahdollistaa uutta liiketoimintaa sekä vastaa paikallisiin, alueelli-siin ja valtakunnallisiin tietotarpeisiin.
3. Vesihuollon alueellista yhteistyötä ja rakennemuutosta edistetään kohti toi-mintakykyisempää laitosrakennetta.
4. Vesihuollon omistajuus ja määräysvalta säilytetään kunnilla ja asiakasomistei-silla osuuskunnilla, ja vesihuoltoa kehitetään osana yhdyskuntakehitystä.
5. Vesitaloushallinto vastaa muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin, ja vesi-taloustehtävien hyvään hoitoon tarvittava osaaminen ja voimavarat turva-taan ennakoiden.

Päämäärä 4. Suomi edistää kestäväää ja vesiturvallista maailmaa

1. Vesialan julkiset hankinnat tuottavat uusia menetelmiä, ratkaisuja ja toiminta-tapoja kestäväää vesitalouteen Suomessa ja kansainvälisesti
2. Vesitalouden tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaa tehdään kansainväli- sessä yhteistyössä tutkimus- ja koulutuslaitosten sekä yritysten välillä
3. Rajavesistöyhteistyömme on aktiivista, ennakoivaa ja hyödyttää kansainvälis- ten rajavesistösopimusten toimeenpanoa globaalisti
4. Vesivarojen käyttöön liittyvien jännitteiden vähentämiseksi vesitaloudessa edistetään eri tahojen välistä yhteistyötä ja kiertotalousratkaisuja sekä ote-taan huomioon vesivarojen hallinnan, ruuan- ja energiantuotannon sekä eko-systeemien väliset keskinäisriippuvuudet
5. Vesitaloushallinto edesauttaa kestäväää vesiliiketoiminnan kasvua ja kansainvälistymistä

5 Vesitalousstrategia ja YK:n kestävän kehityksen tavoitteet

Vesitalousstrategia ja sen päämäärät sekä toimintalinjat edistävät YK:n kestävän kehityksen tavoitteen 6, puhdas vesi ja sanitaatio, saavuttamista ja ylläpitämistä Suomessa ja toiminnassamme kansainvälisesti. Lisäksi strategia myötävaikuttaa usean muun kestävän kehityksen tavoitteen saavuttamista.

Toiminnan ytimessä

Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille

6.1 Turvallinen ja edullinen juomavesi kaikille

6.2 Sanitaatio ja hygienia kaikille

6.3 Parantaa veden laatua

6.4 Vedenkäytön tehokkuus, kestävä vedenotto ja makean veden riittävyys

6.5 Integroitu vesivarojen hallinta

6.6 Suojella ja ennallistaa vesistöihin liittyviä ekosysteemejä

6.a Kansainvälinen yhteistyö ja tuki kehitysmaille

6.b Paikallisyhteisöjen osallistuminen vesistöjen ja sanitaation hallinnan kehittämiseen

Vahva osallistuminen

Maa- ja metsätalousministeriö

Hallituskatu 3 A, Helsinki
PL 30, 00023 Valtioneuvosto
mmm.fi

ISBN: 978-952-366-391-6 PDF

ISSN: 1797-397X PDF